

Pecyn cymorth Ysgolion Uwchwradd

AWR DDAEAR 2019

YMUNWCH Â'R FRWYDR AM EICH BYD

Sadwrn 30 Mawrth 2019 am 8.30yh
wwf.org.uk/earthhour

PAN FO NATUR YN FFYNNU, RYDYN NINNAU'N FFYNNU.

Mae natur yn hanfodol. Mae'n darparu ein system cynnal bywyd ac ni allwn oroesi hebddi. Ond heddiw mae o dan fygythiad mewn ffordd na welwyd erioed o'r blaen. Rydyn ni'n disbyddu adnoddau ein planed werthfawr mor gyflym, ni all natur ymadfer mwyach.

Ni yw'r genhedlaeth gyntaf i ddeall y niwed rydyn ni'n ei wneud i'r blaned, a'r olaf a all wneud rhywbeth amdano. Mae gennym ni i gyd ran hanfodol i'w chwarae wrth sicrhau byd tecach a mwy cynaliadwy lle gall pobl a natur ffynnu. Trwy ymuno ag Awr Ddaear WWF, gall eich disgyblion ddangos eu bod eisiau cymryd rhan yn y frwydr am ein byd.

Am 8.30yh ar nos Sadwrn 30 Mawrth 2019, bydd cannoedd o filiynau o bobl ledled y byd yn diffodd eu goleuadau ac yn dod ynghyd i ddathlu Awr Ddaear. Mae'n adeg i ddangos ein bod yn malio am ein byd ac yn ffordd symbolaidd o atgoffa pobl bod dyfodol ein planed yn y fantol.

Byddan nhw'n addo helpu i adfer natur a rhoi dyfodol disgleiriach i'n planed. Pan fo un person yn dewis gweithredu, efallai bod hynny'n edrych fel un cam bach, ond pan fo miliynau'n gweithredu gyda'i gilydd, gall newid ddigwydd go iawn.

Pan fo natur yn ffynnu, rydyn ninnau'n ffynnu. Ymunwch â ni ar gyfer Awr Ddaear 2019 a gyda'n gilydd gallwn frwydro am blaned sy'n ffynnu i genedlaethau'r dyfodol. wwf.org.uk/earthhour

UCHAFBWYNTIAU AWR DDAEAR 2018

Y llynedd, mewn sioe drawiadol o undod a gweithredu, ymunodd cannoedd o filiynau o bobl ledled y byd ag Awr Ddaear i ddathlu ein planed ac addo i frwydro am ein byd.

Cymerodd 188 o wledydd a thiriogaethau ar draws saith cyfandir, nifer sy'n record, ran yn y mudiad byd-eang mwyaf i warchod ein planed. Diffoddodd bron i 18,000 o dirnodau a henebion, o Dŷ Opera Sydney i Dŵr Eiffel ac o Balas Buckingham a'r Stadiwm Principality i Gastell Caeredin, eu goleuadau wrth i filiynau uno i frwydro am ein planed.

Yn y Deyrnas Unedig dangosodd mwy na 10 miliwn o bobl eu cefnogaeth i Awr Ddaear a chymerodd mwy na 7,000 o ysgolion ran gan drefnu digwyddiadau a gweithgareddau yn eu cymunedau lleol. Cymerasant ran mewn nifer o ffyrdd, gan gynnwys:

- diffodd goleuadau, offer trydanol, byrddau gwyn a sgriniau cyfrifiaduron am awr yn ystod y dydd;
- helpu i lanhau traethau;
- rhedeg stondinau mewn siopau lleol i roi gwybod i'w cymuned leol am Awr Ddaear WWF;
- creu posteri a ffilmiau i roi gwybod i bawb yn y gymuned am Awr Ddaear;
- cynnal digwyddiad yn yr ysgol i hyrwyddo ymwybyddiaeth o newid hinsawdd a cholli cynefinoedd, gan wahodd y gymuned ehangach a'r wasg leol i ddod iddo.

Eleni bydd mwy o bobl yn achub ar y cyfle i wneud gwahaniaeth trwy ymuno ag Awr Ddaear. Bydd miliynau'n cael eu hysbrydoli i gymryd rhagor o gamau y tu hwnt i Awr Ddaear ac ymuno â'r frwydr am ein byd.

BRWYDRO AM EIN BYD

Mae Awr Ddaear yn ein hysbrydoli i feddwl am yr hyn y gallwn ei wneud am ein planed. Boed gwneud dewisiadau cynaliadwy fel defnyddio llai o blastig, gwastraffu llai o fwyd neu ddewis prynu cynhyrchion nad ydyn nhw'n niweidio'r amgylchedd, gall pob penderfyniad a wnawn wneud gwahaniaeth. Dyma rai ffyrdd y gallwn ni gyd wneud dewis sy'n dda i natur.

BRWYDRO AM EIN BYWYD GWYLLT

Bydd eich myfyrwyr yn gyfarwydd â llawer o gymeriadau o fyd natur, o Mrs Tigi-Dwt o lyfrau Beatrix Potter i Siôn Blewyn Coch. Eto, yn y pedwar deg blynedd ddiwethaf, gwelwyd prinhad digynsail ym mhoblogaethau bywyd gwylt y Deyrnas Unedig, gan olygu mai hi yw un o'r gwledydd mwyaf prin o natur yn y byd. Ers 1970, mae mwy na hanner ein rhywogaethau brodorol wedi prnhau.

Mae mwy na 70% o'n tir yn cael ei ddefnyddio ar gyfer amaethyddiaeth ond mae ein dulliau ffermio dwys yn golygu ein bod wedi colli llawer o'r dolydd blodeuog, gwrychoedd a choed sy'n cynnig cartrefi i bryfed peillio fel gwenyn ac anifeiliaid eraill. Mae plaladdwyr yn cael eu trosglwyddo i fyny'r gadwyn bwyd gan niweidio ysglyfaethwyr fel draenogod neu adar a llygru ein hafonydd.

Mae angen inni weithredu yn awr i adfer natur.

BRWYDRO YN ERBYN LLYGREDD PLASTIG

BRWYDRO I DRWSIO EIN SYSTEM FWYD

Mae angen i bawb fwyta. Ond y ffordd rydyn ni'n cynhyrchu a defnyddio ein bwyd yw un o'r bygythiadau mwyaf i'n planed. Ar draws y byd, caiff coedwigoedd eu torri i lawr i dyfu cnydau fel olew palmwydd neu soi, a ddefnyddir i borthi da byw yn y diwydiannau llaeth a chig. Y cyflenwad bwyd sy'n gyfrifol am 20% o allyriadau nwyon tŷ gwydr y Deyrnas Unedig ac mae'n cyfrannu mwy at gynhesu byd-eang na thrafnidiaeth hyd yn oed.

Mae diet gwledydd y gorllewin yn cynnwys llawer o gig, cynnyrch llaeth a bwydydd wedi'u prosesu. Rydyn ni'n bwyta bron dwywaith yn fwy o brotein o gynhyrchion anifeiliaid nag mae angen inni wneud. A phob blwyddyn yn y Deyrnas Unedig rydyn ni'n taflu traean o'r holl fwyd rydyn ni'n ei brynu.

Gall newidiadau bach i'n diet wneud gwahaniaeth enfawr i'n planed. Byddai bwyta diet mwy amrywiol a bwydydd o blanhigion yn lle rhai o'r cynhyrchion llaeth a chig yn iachach i ni ac i'n planed.

Mae plastig ym mhob man. O'n hafonydd a thraethau lleol i fôr yr Arctig ymhell i ffwrdd, mae'n tagu ein moroedd ac yn lladd bywyd gwylt. Bob blwyddyn rydyn ni'n taflu 8 miliwn o dunelli o blastig i'n moroedd – sy'n gyfwerth â phwysau mwy na 600,000 o fysiau deulawr.

Mae llygredd plastig hefyd yn fygythiad mawr i fywyd morol. Yn ôl gwyddonwyr, gellir gweld gronynnau plastig yn 90% o adar môr y byd. Os na weithredwn yn awr, erbyn 2050 bydd mwy o blastig nag o bysgod yn y môr.

Gallwn i gyd geisio defnyddio llai o blastig a'i aildefnyddio a'i ailgylchu. Ond mae angen hefyd inni berswadio cynhyrchwyr i atal llygredd plastig.

BRWYDRO I FYND I'R AFAEL Â NEWID HINSAWDD

Mae newid hinsawdd, a achosir gan weithgarwch pobl, yn effeithio ar bob cornel o'n planed ac mae un o bob chwe rhywogaeth mewn perygl o ddifodiant o'r herwydd. Ym Môr yr Arctig, mae colli iâ yn ei gwneud yn llawer anos i eirth gwyn hela a bridio. Mae cynhesu'r moroedd yn dinistrio riffiau cwrel sy'n gartref i fwy o rywogaethau o anifeiliaid na choedwigoedd glaw.

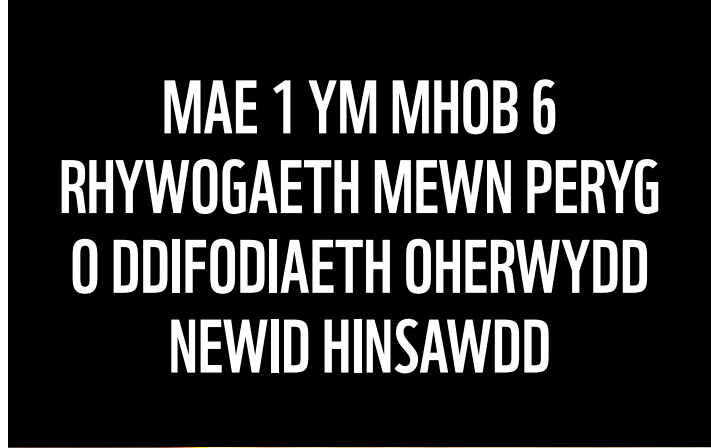
Mae newid hinsawdd yn effeithio ar bobl hefyd. Rydym yn gweld mwy o dywydd eithafol fel llifogydd, tanau coedwig neu sychdwr. Mae rhai arbenigwyr yn rhagweld y bydd newid hinsawdd wedi gorfodi hyd at 200 miliwn o bobl i adael eu cartrefi erbyn 2050.

Gallwn ni i gyd chwarae rhan wrth fynd i'r afael â newid hinsawdd. Bydd y dewisiadau a wnawn yn llywio dyfodol ein planed.

POLAR BEAR: © NATUREPL.COM / TONY WU / WWF
CORAL REEF: © WWF / JAMES MORGAN
FOREST FIRE: © NIGEL DICKINSON / WWF
FLOOD: © GLOBAL WARMING IMAGES / WWF
DROUGHT: © JOHN E. NEWBY / WWF

**MAE 1 YM MHOB 6
RHYWOGAETH MEWN PERYG
O DDIFODIAETH OHERWYDD
NEWID HINSAWDD**

GWEITHGAREDDAU I'R YSTAFELL DDOSBARTH

Mae pobl ifanc heddiw yn hanfodol i warchod ein planed, yn awr ac yn y dyfodol. Yn yr adnodd hwn ceir digonedd o weithgareddau deniadol i'ch helpu i feithrin dealltwriaeth eich myfyrwyr o faterion amgylcheddol allweddol a'u hannog i weld eu hunain fel rhan o fyd rhyng-gysylltiedig gyda rhan hanfodol i'w chwarae wrth sicrhau dyfodol ffyniannus a chynaliadwy.

Mae'r holl weithgareddau wedi'u cysylltu â chwricwla'r Deyrnas Unedig a gellir eu haddasu i'w defnyddio gyda gwahanol oedrannau a galluoedd. Gallwch eu defnyddio mewn dull trawsgwricwlaidd dros nifer o wythnosau yn y cyfnod cyn Awr Ddaear. Neu gallwch gynnal rhai sesiynau unigol. Gellir hefyd cysylltu rhai gweithgareddau ag uned gwaith benodol rydych yn ei chyflawni yn y misoedd ar ôl Awr Ddaear.

Mae pob tudalen adnodd ar gael fel ffeil unigol PDF.

CYSYLLTIADAU Â'R CWRICWLWM

LLOEGR CA3

Dylunio a Thechnoleg: dylunio, creu a gwerthuso; **Celf a Dylunio:** meithrin creadigrwydd a syniadau; **Saesneg:** Saesneg llafar – rhoi anerchiadau a chyflwyniadau byr, mynegi syniadau; **Gwyddoniaeth:** bioleg – rhyngweithiadau a chyd-ddibyniaethau, perthnasoedd mewn ecosystem, geneteg ac esblygu; **Daeryddiaeth:** daeryddiaeth ddynol a ffisegol; **Dinasyddiaeth:** meithrin sgiliau ymchwil, trafod a gwerthuso safbwyntiau, cyflwyno dadleuon rhesymedig, gweithredu ar sail gwybodaeth

GOGLEDD IWERDDON CA3

Saesneg gydag Addysg y Cyfryngau; **Amgylchedd a Chymdeithas:** daeryddiaeth; **Dysg ar gyfer Bywyd a Gwaith:** dinasyddiaeth leol a byd-eang, cydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol, democratiaeth a chyfranogiad gweithredol; **Gwyddoniaeth a Thechnoleg:** technoleg a dylunio – addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy; **Gwyddoniaeth:** yr amgylchedd, bioamrywiaeth, addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy

CWRICWLWM AR GYFER RHAGORIAETH YR ALBAN S1 - S3

Llythrennedd a Saesneg: gwranddo a siarad; **Gwyddorau:** y Ddaear – bioamrywiaeth a chyd-ddibyniaeth, ffynonellau ynni a chynaliadwyedd; **Astudiaethau Cymdeithasol:** pobl, lleoedd a'r amgylchedd; **Technolegau:** crefft, dylunio, peirianeg a graffeg, bwyd

CYMRU CA3

Dylunio a Thechnoleg: dylunio a chreu; **Saesneg:** llefaredd - datblygu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau; **Daeryddiaeth:** deall lleoedd, amgylcheddau a phrosesau; **Gwyddoniaeth:** cyd-ddibyniaeth organebau, y Ddaear gynaliadwy; **Addysg Bersonol a Chymdeithasol:** dinasyddiaeth weithgar, iechyd a llesiant emosiynol, datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang

GWEITHGAREDD 1

Y FRWYDR AM NATUR YN Y DEYRNAS UNEDIG: ANIFEILIAID AR Y DIBYN

Mae'r gweithgaredd hwn yn annog y disgyblion i ystyried rhai o'r bygythiadau i fywyd gwyllt y Deyrnas Unedig ac ymchwilio i'r camau y gallwn eu cymryd i helpu natur i ffynnu.

DEILLIANNAU DYSGU

- Bydd y disgyblion yn deall y ffyrdd mae gwahanol rywogaethau brodorol y Deyrnas Unedig dan fygythiad
- Bydd y disgyblion yn ymarfer ysgrifennu at ddiben
- Bydd y disgyblion yn meithrin eu dealltwriaeth o newid hinsawdd a sut mae'n effeithio ar natur yn y Deyrnas Unedig
- Bydd y disgyblion yn meithrin eu sgiliau gwaith grŵp
- Opsiwn arall: bydd y disgyblion yn defnyddio sgiliau digidol i wneud eu ffilm eu hunain

ADNODDAU ANGENRHEIDIOL

- Un ffaith am Natur y Deyrnas Unedig i bob disgybl.
- Un copi o luniau Natur y Deyrnas Unedig yn cael eu harddangos o gwmpas yr ystafell ddosbarth.
- iPads os byddwch yn gwneud ffilm.

PARATOI

Torrwch y ffeithiau am Natur y Deyrnas Unedig i fyny fel bod un gan bob disgybl. Bydd angen ichi addasu nifer y rhywogaethau anifeiliaid y byddwch yn canolbwyntio arnynt, gan ddibynnu ar faint y dosbarth.

BETH I'W WNEUD

Cyflwynwch y gweithgaredd trwy drafod natur yn y Deyrnas Unedig gyda'r disgyblion. Faint o'r disgyblion dreuliodd amser ym myd natur yn yr wythnos diwethaf? A welsant neu a glywsant unrhyw anifeiliaid? A all y disgyblion enwi rhai rhywogaethau anifeiliaid brodorol? Beth yw cynefin naturiol y rhywogaethau hyn?

Esboniwch mai'r Deyrnas Unedig yw un o'r gwledydd mwyaf prin o natur yn y byd heddiw. Byddan nhw'n dysgu am rai o'r anifeiliaid sydd dan y bygythiad mwyaf.

Tynnwch sylw'r disgyblion at y lluniau o anifeiliaid a'u cynefinoedd sy'n cael eu harddangos o gwmpas yr ystafell. Mae'r rhain i gyd yn rhywogaethau brodorol i'r Deyrnas Unedig sydd dan fygythiad. Rhowch un ffaith am Natur y Deyrnas Unedig i bob un o'r disgyblion a gofynnwch iddyn nhw symud o gwmpas yr ystafell ddosbarth, gan rannu eu ffeithiau gydag eraill. Ar ôl rhannu'r ffeithiau am amser byr, gofynnwch i'r disgyblion ffurfio grŵp gyda'r rheiny mae eu ffeithiau'n cyfeirio at yr un anifail.

Unwaith y byddan nhw mewn grwpiau, dylai'r disgyblion gymryd y llun o'r anifail a'i gynefin a thrafod y bygythiadau mae'r anifail yn eu hwynebu. Gofynnwch i'r disgyblion restru'r bygythiadau sy'n

cael eu hachosi gan weithgarwch pobl. Gallai'r rhain gynnwys newidiadau i ddulliau ffermio, gwastraff plastig, newid hinsawdd a difrod i afonydd oddi wrth lygredd gwrteithiau a phlaladdwyr, yn ogystal â chymryd gormod o ddŵr allan.

Yn eu grwpiau, esboniwch i'r disgyblion y byddan nhw'n cyflwyno bwletin newyddion am fygythiadau i rywogaethau bywyd gwyllt y Deyrnas Unedig. Dylai'r disgyblion feddwl am un neges allweddol yr hoffon nhw ei chyfleu. Dylen nhw wneud yn siŵr bod eu bwletin yn ateb y chwe chwestiwn B, P ac S. BETH sy'n digwydd? PRYD ddechreuodd e? BLE mae'n digwydd? PAM? PWY sy'n ymwneud ag e? SUT mae hyn yn digwydd? Dylai'r disgyblion hefyd benderfynu pwy y byddan nhw'n eu "cyfweld" ar gyfer eu hadroddiadau.

Ar ôl i'r disgyblion gael amser i baratoi, rhowch dri munud iddyn nhw gyflwyno eu hadroddiadau ar lafar i'r dosbarth, gyda gwahanol ddisgyblion yn chwarae rhannau gohebwy'r a phobl sy'n cael eu cyfweld. Un opsiwn arall yw gwneud ffilm fer i'w chyflwyno i'r dosbarth.

Dewch ynghyd fel dosbarth i drafod y materion a godwyd. Sut mae pobl yn teimlo am yr hyn maen nhw wedi'i ddydysgu?

GWEITHGAREDD 1

Y FRWYDR AM NATUR YN Y DEYRNAS UNEDIG: ANIFEILIAID AR Y DIBYN

RHAGOR O SYNIADAU

GWEITHGARWCH BARDDONIAETH

Gallai'r disgyblion ysgrifennu cerdd am un o rywogaethau bywyd gwyllt y Deyrnas Unedig sydd dan fygythiad. Gallai hon fod ar ffurf dyfaliad, haiku neu hyd yn oed galarnad. (Mae yna fodel da ar gyfer galarnad – Future Past gan Judith Nicholls, sy'n canolbwyntio ar elfiant.) Bydd angen i'r disgyblion gasglu rhagor o wybodaeth am yr anifeiliaid unigol a chreu cronfa geiriau i'w disgrifio. Dylen nhw hefyd feddwl pam mae'r anifeiliaid dan fygythiad a beth mae angen i ni ei wneud i newid hyn.

GWYDDONIAETH DINASYDDION

Beth am gymryd rhan mewn prosiect gwyddoniaeth dinasyddion a chofnodi'r natur sydd ar stepen eich drws? Gallwch ddefnyddio **iNaturalist app** neu **iNaturalist.org** i lanlwytho ffotograffau o arsylwadau'r disgyblion ar fywyd gwyllt. Bydd y rhain yn cyfrannu at gronfa ddata fyd-eang o fioamrywiaeth, gan gefnogi prosiectau ymchwil lleol a byd-eang.

Mae gan Opal Explore Nature hefyd amrywiaeth fawr o arolygon gwyddoniaeth dinasyddion i ysgolion a theuluoedd sy'n cynnwys gwneud arolwg o iechyd coed, edrych ar lefelau llygredd mewn llynnoedd a phyllau, a chyfrif pryfed.

www.opalexplornature.org

Edrychwch allan am adnoddau gwyddoniaeth dinesydd gwych WWF a sialensau sy'n gysylltiedig â Our Planet - cyfres hanes naturiol newydd anhygoel gyda chynnwys yn rhad ac am ddim. Ar gael o 5 Ebrill 2019. www.ourplanet.com

GWELLA BIOAMRYWIAETH AR DIROEDD EICH YSGOL

O fwydo bywyd gwyllt i blannu man blodau gwyllt, mae digonedd y gallwch ei wneud. Beth am:

westy pryfed
www.wwf.org.uk/gabughotel

Teclyn bwydo ieir bach yr haf
www.wwf.org.uk/gabutterflyfeeder

GWEITHGAREDD 2

Y FRWYDR I DRWSIO'R SYSTEM BWYD: GWELD Y CYSYLLTIADAU

Mae'r gweithgaredd hwn yn defnyddio ffotograffau i annog y disgyblion i ofyn cwestiynau a gweld y cysylltiadau rhwng y bwyd maen nhw'n ei fwyta ac iechyd ein planed.

DEILLIANNAU DYSGU

- Bydd y disgyblion yn meithrin dealltwriaeth o effaith cynhyrchu bwyd ar ein planed
- Bydd y disgyblion yn ymchwilio i sut y gallwn i gyd wneud gwahaniaeth trwy ein dewisiadau o ran bwyd
- Bydd y disgyblion yn meithrin eu sgiliau gwaith grŵp

ADNODDAU ANGENRHEIDIOL

- Nodiadau gludiog
- Copi A4 o'r ffotograff o'r orang-wtan a'r silff mewn archfarchnad
- Amrywiaeth o gynhyrchion sydd ag olew palmwydd ynddyn nhw: margarîn, nwdls parod, toes pizza, bara wedi'i becynnu, siocled, bisgedi, hufen îâ, siampw, sebon, minlliw, canhwyllau neu sebon golchi llestri a dillad.
- Copi o daflen adnoddau Gweld y Cysylltiadau, wedi'i thorri i fyny, i bob grŵp o ddisgyblion
- Dalen fawr o bapur i bob grŵp.

BETH I'W WNEUD

Dangoswch y ffotograffau o'r orang-wtan a'r silff mewn archfarchnad i'r dosbarth. Gofynnwch i'r disgyblion feddwl am unrhyw gwestiynau sydd ganddyn nhw am y ffotograffau hyn a'u hysgrifennu ar nodiadau gludiog. Er enghraifft: Ble mae orang-wtanod yn byw? Beth maen nhw'n ei fwyta? Ydyn nhw mewn perygl? O ble mae ein bwyd yn dod? Beth sydd ynddo?

Dangoswch y cynhyrchion i'r disgyblion a gofynnwch iddyn nhw feddwl am yr hyn sy'n gyffredin rhwng y cynhyrchion hyn. Tynnwch sylw at y ffaith bod pob un ag olew palmwydd ynddo. Ceir olew palmwydd mewn bron 50% o'r cynhyrchion wedi'u pecynnu a welwn mewn archfarchnadoedd.

Gofynnwch i'r grwpiau ludo'r ffotograffau sydd ar ôl ar 'linell amser' sy'n cysylltu'r ddau ffotograff maen nhw newydd edrych arnyn nhw. Dylen nhw ysgrifennu 'stori', ar ffurf bwrdd stori, ar draws eu dalen o bapur, a thynnu sylw at y cysylltiadau rhwng y ffotograffau. Yn ystod y broses hon, efallai y byddwch eisiau rhoi'r wybodaeth yn y blwch 'Gweld y Cysylltiadau' i'r disgyblion.

Dewch ynghyd eto fel dosbarth a rhannwch ganfyddiadau'r disgyblion. Sut mae'r disgyblion yn teimlo am yr hyn maen nhw wedi'i ddysgu? Esboniwch wrth y disgyblion nad oes rhaid i olew palmwydd fod yn ddinistriol ac y gallwn i gyd, trwy ein dewisiadau o ran bwyd, helpu i greu system bwyd sy'n well i'n planed.

GWEITHGAREDD 3

Y FRWYDR YN ERBYN LLYGREDD PLASTIG: CREADIGAETHAU GWYLLT

Mae'r gweithgaredd creadigol hwn yn caniatáu i'r disgyblion weithio mewn grwpiau i greu model ar raddfa fawr o anifail sydd mewn perygl o wastraff plastig wedi'i ailgylchu. Mae'n bosibl y byddwch eisiau cysylltu â grŵp cymunedol lleol i greu'r modelau, efallai gan arddangos yr anifeiliaid a'u negeseuon mewn man a rennir.

DEILLIANNAU DYSGU

- Bydd y disgyblion yn ymchwilio i fater amgylcheddol trwy ddull gweledol a chreadigol
- Bydd y disgyblion yn ystyried y defnydd o blastig yn eu bywydau pob dydd
- Bydd y disgyblion yn ystyried amrywiaeth o gamau y gellir eu cymryd i leihau'r defnydd o blastig
- Bydd y disgyblion yn meithrin eu sgiliau gwaith grŵp

ADNODDAU ANGENRHEIDIOL

- Casgliad mawr o wastraff plastig (gweler uchod).
- Rhai darnau mawr o wastraff pren neu blastig, fel coesau brwshys, y gellir eu defnyddio i wneud ffrâm i'r anifail. Os bydd yr anifail yn cael ei arddangos dan do gellid defnyddio cardbord cryf hefyd.
- Gwifren neu llyn i glymu'r darnau ynghyd. Gallwch hefyd wneud clymau trwy ddefnyddio stribedi o fapiau plastig.
- Copi o daflen waith My Plastic Diary, neu gyfieithiad ohoni, i bob disgybl

PARATOI

Fel dosbarth cyfan bydd angen ichi Gronni casgliad mawr o wastraff plastig yn yr wythnosau cyn y gweithgaredd hwn ond gwnewch yn siŵr nad ydych chi'n prynu unrhyw blastig ychwanegol er mwyn cael mwy o ddeunydd ar gyfer y gweithgaredd. Os ydych chi'n lledu'r gair, mae'n debyg y bydd aelodau o'r gymuned leol yn fwy na hapus i gyfrannu eitemau plastig wedi'u golchi a'u glanhau. Meddyliwch mewn

ffordd greadigol a chofiwch y bydd bron unrhyw beth yn ddefnyddiol! Gallai'r eitemau gynnwys deunydd pacio plastig, caeadau poteli, CDs ail-law, bagiau siopa, deunydd pacio bwyd, potiau a photeli plastig o bob maint, cyllyll, ffyrce a llwyau defnydd untro, bagiau llynyn oedd yn dal ffrwythau, gwellt ac ati. Efallai y bydd hefyd o gymorth ichi fynd i storfa sborion, os oes un yn eich ardal leol.

BETH I'W WNEUD

Cyflwynwch y disgyblion i Nadia Sparkes a ddechreuodd boeni, ar ôl dechrau yn yr ysgol uwchradd, am faint o sbwriel a welai wrth gerdded y ddwy filltir i'r ysgol ac yn ôl. Dechreuodd gasglu sbwriel ond oherwydd ei harferion gwyrdd cafodd ei bwlio a galwyd 'Trash Girl' arni. Ni adawodd Nadia i hyn ei rhwystro rhag gwneud gwaith amgylcheddol. Coleddodd yr enw a chreodd grŵp ar Facebook, 'Team Trash Girl', i annog pawb i godi tri darn o sbwriel heddiw. Yn ei thymor cyntaf yn yr ysgol casglodd fwy na llond dau fin gwyrdd 80 litr o sbwriel, y mae'r rhan fwyaf ohono'n ddeunyddiau y gellir eu hailgylchu neu'n blastig. O gwmpas y byd mae pobl yn dilyn esiampl Nadia.

www.wwf.org.uk/trashgirl

Rhannwch y disgyblion yn grwpiau a gofynnwch iddyn nhw feddwl am y plastig maen nhw'n ei ddefnyddio yn eu bywydau. Pa mor aml maen nhw'n defnyddio plastig? At beth maen nhw'n ei ddefnyddio? Ydyn nhw'n teimlo y gallen nhw ddefnyddio llai?

Esboniwch wrth y disgyblion bod plastig yn tagu ein moroedd ac yn lladd bywyd gwyllt. Bydd y wybodaeth yn y rhan gyflwyniadol o gymorth yma. Yn awr mae'r disgyblion yn mynd i droi gwastraff plastig yn waith i'n hatgoffa pa mor bwysig yw hi i

GWEITHGAREDD 3**Y FRWYDR YN ERBYN LLYGREDD PLASTIG:
CREADIGAETHAU GWYLLT**

warchod ein planed rhag ei effeithiau. Byddan nhw'n gweithio mewn timau i greu anifeiliaid môr mae llygredd yn effeithio arnyh nhw, gan ddefnyddio eitemau plastig wedi'u hailgylchu. Gallai'r rhain gynnwys morloi, crwbanod môr, adar môr, pysgod, morfilod a dolffiniaid. Neu efallai y byddwch eisiau i'r dosbarth cyfan greu anifail enfawr, gyda phob grŵp yn gyfrifol am un rhan o'r corff.

Wrth iddyn nhw weithio, anogwch y disgyblion i arbrofi gyda'r deunyddiau plastig gwahanol ac i beidio â chael gormod o syniadau pendant ynghylch yr hyn y byddan nhw'n ei wneud - mae rhai o'r syniadau gorau'n codi'n gwbl ddamweiniol! Gellir greu coesau neu adenydd trwy stwffio bagiau siopa i ddeunydd pacio plastig. Efallai y bydd y disgyblion eisiau torri gwaelodion poteli plastig ac yna torri holltau o waelod y botel bron i'r pen. Gellir defnyddio'r rhain i greu siapiau plu i adar môr.

Ar ôl i'r grwpiau gael digon o amser i greu eu hanifeiliaid, efallai dros ddwy sesiwn, ychwanegwch nifer o gardiau post neu faneri ac arnynt negeseuon a ffeithiau am lygredd plastig. Arddangoswch yr anifeiliaid mewn mannau amlwg i gyfleu'r neges am lygredd plastig.

Tra bo'r disgyblion yn creu eu hanifeiliaid, gofynnwch iddyn nhw gadw dyddiadur plastigau am wythnos, gan ddefnyddio'r daflen waith My Plastic Diary / Fy Nyddiadur Plastig. Dewch yn ôl a chymharwch faint o bethau plastig untro maen nhw wedi'u defnyddio. Ble defnyddiwyd y mwyaf o blastigau? Ydi'r disgyblion wedi newid eu barn am faint o blastig maen nhw'n ei ddefnyddio? Allan nhw feddwl am ffyrdd y gallen nhw ddefnyddio llai o blastig? Efallai y gallen nhw aildefnyddio mwy o eitemau? Er enghraifft, gellir defnyddio potiau iogwrt i gadw'r ffrwythau i'w pecynnau cinio. Neu efallai y bydd y disgyblion yn dewis yfed dŵr o'r tap yn hytrach na photel blastig. Cofiwch fod gan bob un ohonom ni ran i'w chwarae wrth warchod ein moroedd rhag llygredd plastig!

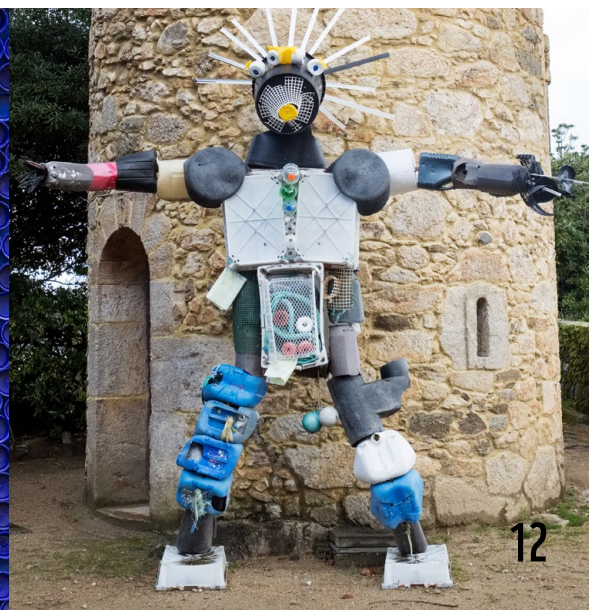
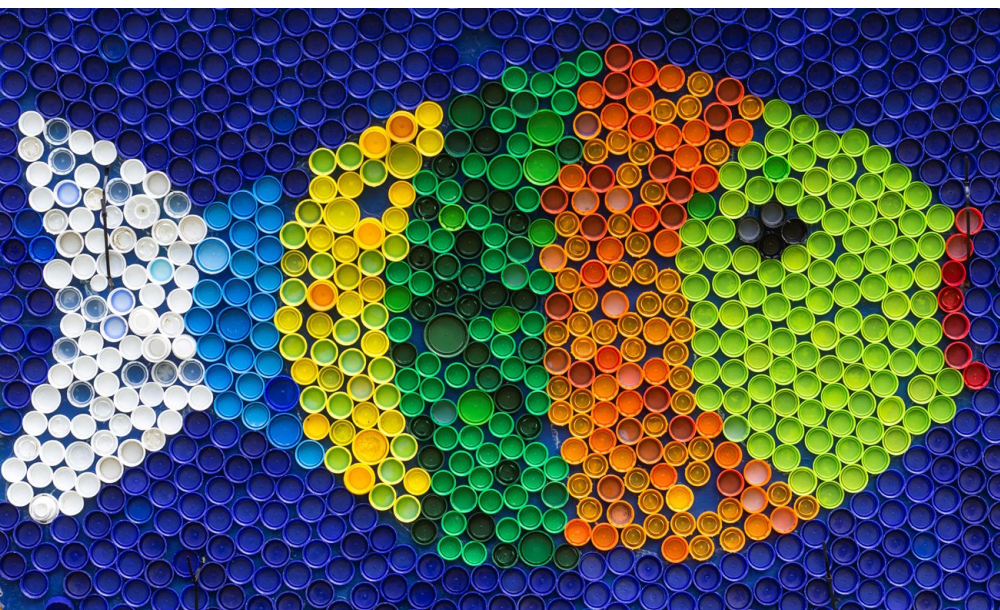
Ewch ymhellach

Fe gewch ddigonedd o weithgareddau eraill sy'n edrych ar broblem llygredd plastig yn adnodd WWF: Oceans and Plastics ar wefan y TES.

www.wwf.org.uk/tesoceansandplasticresource

Rhannwch lun o'ch model gyda ni: byddem wrth ein bodd ei weld.

Anfonwch i **schools@wwf.org.uk**
neu ar twitter **[@wwfcymru](https://twitter.com/wwfcymru)** #AwrDdaear

GWEITHGAREDD 4

Y FRWYDR I FYND I'R AFAEL Â NEWID HINSAWDD: CHWARAE RÔL

Yn y gweithgaredd chwarae rôl hwn, bydd y disgyblion yn edrych ar amrywiaeth o safbwyntiau ar newid hinsawdd. Mae chwarae rôl yn helpu'r disgyblion i ymdrin â materion a meithrin ffyrdd newydd o ddeall. Y ffordd orau o gyflawni'r gweithgaredd hwn yw ar ôl i'r disgyblion gael rhywfaint o ddealltwriaeth o newid hinsawdd trwy sesiynau cynharach.

DEILLIANNAU DYSGU

- Bydd y disgyblion yn adeiladu ar eu profiadau a gwybodaeth eu hunain am newid hinsawdd
- Bydd y disgyblion yn meithrin eu sgiliau siarad a gwrando
- Bydd y disgyblion yn ymchwilio i deimladau ac emosiynau'r rheiny sydd â safbwyntiau gwahanol
- Bydd y disgyblion yn meithrin eu sgiliau gwaith grŵp

ADNODDAU ANGENRHEIDIOL

- Un copi o'r daflen Cardiau Rôl, wedi'i dorri i fyny, i bob grŵp o bum disgybl.

BETH I'W WNEUD

Mewn grwpiau bach, gofynnwch i'r disgyblion rannu'r hyn maen nhw eisoes yn ei wybod am newid hinsawdd. Efallai y byddan nhw eisoes wedi gweld cyfeiriadau at newid hinsawdd mewn hysbysebion, ffilmiau a llyfrau neu ar y teledu. Gofynnwch iddyn nhw ysgrifennu eu syniadau ar nodiadau gludiog a'u rhoi ar ddalen fawr o bapur. Rhannwch rai o'r syniadau gyda'ch gilydd fel dosbarth.

Yn awr, cyflwynwch y sefyllfa trwy esbonio y bydd y disgyblion, yn eu grwpiau, yn chwarae rolau ar sail sefyllfa lle mae cyngor lleol yn cynnal cyfarfod i benderfynu a fydd yn rhoi'r gorau i fuddsoddi ei arian mewn tanwyddau ffosil. Mae nifer o bobl leol sydd â diddordeb yn y mater yn bresennol yn y cyfarfod. Rhoddir cerdyn rôl i bob un o'r disgyblion, ond dylen nhw hefyd deimlo'n rhydd i ychwanegu rhagor o wybodaeth a chyflwyno eu dehongliad eu hunain o'u cymeriadau.

Rhowch set o'r cardiau rôl i bob grŵp a gofynnwch iddyn nhw gytuno pwy fydd yn chwarae pa gymeriad. Pwysleisiwch natur anffurfiol chwarae rôl – ni ddylen nhw baratoi gormod. Gadewch i'r disgyblion dreulio tua 10 munud yn datblygu eu sefyllfaoedd ac ewch o gwmpas y dosbarth, gan gynnig cymorth a sicrhau eu bod yn datblygu safbwyntiau gwahanol i'w cyflwyno i'r dosbarth.

Dewch ynghyd a gofynnwch i bob grŵp chwarae eu rolau. Ar ôl y perfformiadau, mae'n bwysig caniatáu i'r disgyblion fynegi eu teimladau am yr hyn a ddigwyddodd. Yn aml mae safbwyntiau gwrthgyferbyniol cryf am newid hinsawdd a'r hyn y dylid ei wneud yn ei gylch. Gorffennwch drwy fyfyrion ar y ffaith ein bod ni i gyd yn rhannu un blaned ac, yn y tymor hir, mae er budd pob un ohonom ni i edrych ar ei hôl.

Mynd â hyn ymhellach

Fe gewch ddiogonedd o weithgareddau eraill i herio, ysbrydoli a grymuso'ch disgyblion i fynd i'r afael â newid hinsawdd yn adnodd WWF Shaping our Future. www.org.uk/climatechangeresources

GWEITHGAREDD 5

ADDEWID I'R BLANED

Mae'r gweithgaredd hwn yn annog y disgyblion i gysylltu eu gweithredoedd eu hunain â dyfodol ein planed. Ar ôl meddwl am y ffyrdd y maen nhw'n mwynhau'r awyr agored, maen nhw'n gwneud addewid i gymryd un cam i warchod y Ddaear.

DEILLIANNAU DYSGU

- Bydd y disgyblion yn myfyrio ar y mwynhad a'r cyfle mae gweithgareddau awyr agored yn eu cynnig
- Bydd y disgyblion yn deall y gallwn ni i gyd weithredu i frwydro am natur
- Bydd y disgyblion yn meithrin eu sgiliau gwaith grŵp

ADNODDAU ANGENRHEIDIOL

- Nodiadau gludiog
- Fideo Fight for Your World, sydd ar gael ar: (YouTube) [wwf.org.uk/fightforyourworldfilm](https://www.youtube.com/watch?v=130munud) (Vimeo) [wwf.org.uk/fightforyourworldfilmvimeo](https://www.vimeo.com/watch?v=130munud) Hyd y ffilm yw 1.30 munud
- Templed deilen
- Deunyddiau tynnu lluniau neu beintio

BETH I'W WNEUD

Gofynnwch i'r disgyblion faint ohonyn nhw sydd wedi treulio amser ym myd natur yn yr wythnos diwethaf. Holwch a ydyn nhw'n teimlo yr hoffon nhw dreulio mwy o amser ym myd natur. Sut mae gwneud hynny'n effeithio arnyn nhw? Mae tystiolaeth bod cysylltiad â natur yn ein gwneud yn bobl iachach a hapusach. Mae ein planed yn rhoi inni nifer enfawr o bethau i'w mwynhau ac i ryfeddu atyn nhw. Trafodwch pa mor bwysig yw hi inni warchod y Ddaear er mwyn i genedlaethau'r dyfodol allu mwynhau'r un pethau â ni.

Dangoswch y fideo i'r disgyblion a rhowch gyfle iddyn nhw drafod eu hymateb uniongyrchol i'r ffilm. Beth yw prif neges y ffilm, yn eu barn nhw? Nawr dywedwch wrth y disgyblion y byddan nhw'n gwyllo'r ffilm eto ond y tro hwn bod angen iddyn nhw feddwl am yr hyn mae'r ffilm yn ei ddweud wrthym ni ynghylch y pedwar maes:

Bywyd gwyllt
Y bwyd rydym yn ei fwyta
Llygredd plastig
Newid hinsawdd

Gofynnwch i'r disgyblion am eu hadborth ar y pedwar maes ac, unwaith eto, rhowch gyfle iddyn nhw drafod eu teimladau am yr hyn maen nhw wedi'i weld.

Fel y dywed y fideo, gallwn ennill y brwydrau mwyaf yn yr eiliadau lleiaf. Beth mae'r disgyblion yn meddwl yw ystyr y gosodiad hwn? Ydyn nhw'n cytuno? Sut allan nhw frwydro am ein byd? Gallai'r syniadau gynnwys: cerdded neu feicio i'r ysgol, defnyddio llai o ddŵr, gwrthod gwellt yfed plastig, plannu mannau sy'n ddefnyddiol i fywyd gwyllt yn yr ysgol, bwyta bwydydd tymhorol neu sy'n cael eu tyfu'n lleol (neu dyfu'ch bwyd eich hunain, hyd yn oed), arbed trydan drwy beidio â gadael y teledu neu gyfrifiadur yn y modd parod, ailgylchu mwy o bethau neu ddysgu mwy am natur a'r byd naturiol.

Nawr gofynnwch i'r disgyblion addurno deilen, gan ddefnyddio'r templed deilen a ddarperir. Wedyn dylen nhw wneud addewid i'r blaned, gan ysgrifennu un peth y byddan nhw'n ei wneud i frwydro am ein byd, er enghraifft, cerdded i'r ysgol neu ddefnyddio potel ddŵr aml dro yn lle un plastig untro. Arddangoswch y dail hyn ar goeden ar diroedd yr ysgol, neu ar ganghennau rydych wedi dod â nhw i mewn i neuadd yr ysgol i greu arddangosfa Awr Ddaear.

DYWEDWCH WRTHYM AMDANI!

Rhannwch eich storïau Awr Ddaear gyda ni; byddem wrth ein bodd i'w clywed. Anfonwch nhw at schools@wwf.org.uk neu trydarwch nhw at [#EarthHourStories](https://twitter.com/EarthHourStories)

TRYDARIAD ENGHREIFFTIOL

[enw'r ysgol] rydyn ni'n cymryd rhan yn #Awrddaear ar nos Sadwrn 30 Mawrth 2019, ydych chi? [@wwf_uk](https://twitter.com/wwf_uk) [@WWFCymru](https://twitter.com/WWFCymru)

Rhannwch eich addewidion Awr Ddaear gyda ni:

Yn Lloegr, [@wwf_uk](https://twitter.com/wwf_uk) a [#EarthHourUK](https://twitter.com/EarthHourUK)

Yn yr Alban, [@WWFScotland](https://twitter.com/WWFScotland) a [#EarthHourScotland](https://twitter.com/EarthHourScotland)

Yng Nghymru, [@WWFCymru](https://twitter.com/WWFCymru) a [#EarthHourWales](https://twitter.com/EarthHourWales) neu [#Awrddaear](https://twitter.com/AwrDdaear)

wwf.org.uk/earthhour

Dros ddyfodol lle mae pobl a natur yn ffynnu | wwf.org.uk

© 1986 symbol y panda ac © "WWF" Nod Masnach Cofrestredig WWF. WWF-UK elusen gofrestredig (1081247) ac yn yr Alban (SC039593). Cwmni cyfyngedig drwy warant (4016725)